

Forkyndelsesprojektets formål, indhold, metoder og forudsætninger

Forkyndelsesprojektet er etableret af nedennævnte organisationer. Det påbegyndtes officielt med første styregruppemøde den 16. september 2013. Det afsluttes i løbet af efteråret 2016.

Definitioner

Foreløbig defineres ”forkyndelse” som *overvejende monologisk formidling af Guds ord*.¹ Og ”god² forkyndelse” defineres foreløbig som *bibelsk, frigørende og forpligtende forkyndelse med henblik på hverdagen og evigheden*.³ Denne definition, som nærmere fastlægges under *Grundlag*, vil projektet sammenholde med den indvundne empiri.

Grundlag

Vi er os bevidst, at vi ikke kan gå forudsætningsløst til den empiriske undersøgelse, som er central i dette projekt. På den anden side er det vigtigt ikke at afskære sig fra vigtige og udfordrende empirisk inspirerede resultater og konklusion. Derfor er formuleringerne i dette dokument både afgrænsende og afsøgende.

Når projektets styregruppe har valgt at bygge projektet op omkring en empirisk undersøgelse – og fx ikke en homiletisk analyse – skyldes det, at der ikke foreligger nogen nyere kvantitativ og kvalitativ undersøgelse af forkyndelsen i de miljøer, som de arrangerende organisationer dækker, mens der foreligger mindst én nyere homiletisk analyse (Leif Andersen: *Teksten og tiden. En midlertidig bog om forkyndelsen*, bind 1 og 2, Kolon 2006).

Men da undersøgelsens og homiletikkens genstandsfelt er det samme, nemlig forkyndelsen af Guds ord, er det relevant at præcisere vores homiletiske og teologiske grundlag:

- Bibelen er Guds inspirerede og troværdige ord. Den er absolut autoritet i alle spørgsmål vedrørende kristen tro, lære og livsførelse.
- Den evangelisk-lutherske kirkes bekendelse er en ret forståelse af Bibelen.
- Forkyndelsen af Guds ord opfattes som et nådemiddel, der ved dette ords iboende kraft og Helligåndens virke kan skabe og bevare troen på Jesus Kristus.
- Guds ord og Helligånden virker suverænt. Men vi, som er sat til at forkynde, kan og bør tage ansvar for den menneskelige – eller håndsværksmæssige – side af forkyndelsen, hvilket vi forsøge af gøre gennem dette projekts empiriske undersøgelser.

Formål

Projektets formål er:

1. at afdække, hvad der karakteriserer forkyndelsen i de miljøer, som projektets organisationer dækker, og hvordan forkyndere og tilhørere vurderer denne forkyndelse,
2. at give inspiration til, hvorledes god forkyndelse kan fremmes i Danmark i 2010-erne,
3. at udruste og inspirere især unge/kommende forkyndere,
4. at fremelske velvillige, kritiske og ansvarlige tilhørere,
5. at styrke forkyndelsen i forhold til ikke-kirkelige tilhørere,
6. at (gen)skabe store og sunde forventninger til forkyndelsen af Guds ord som et nådemiddel.

¹ Man kan med god ret også tale om *forkyndelse* andre steder end i den overvejende monologiske prædiken eller kristne tale. Kristen forkyndelse kan fx finde sted på tomandshånd, i vidnesbyrd og lovsang eller under bibellæsning. Men dette projekt begrænser sig til det, der rummes inden for den nævnte definition. Til gengæld rummer definitionen et bredt spekter af forkyndelsestyper med eller uden dialogiske indslag undervejs, fx

- traditionelle prædikener eller taler,
- forkyndende bibeltimer og undervisende forkyndelse,
- tematiserende og læreorienteret forkyndelse fx over dogmatiske eller etiske emner,
- evangeliserende og apologetisk forkyndelse særlig rettet imod bestemte målgrupper.

² God forkyndelse er ikke identisk med *populær* forkyndelse, skønt god forkyndelse ofte *også* vil være populær.

³ Der sigtes ikke blot til en her-og-nu-oplevelse af forkyndelsen, men også til, om den bærer frugt i form af tro på og efterfølgelse af Jesus Kristus på længere sigt.

Begrundelse

Der er flere begrundelser for at gennemføre dette projekt:

1. Forkyndelsen er en livsnerve i Guds folks mission, ikke mindst i evangelisk-luthersk sammenhæng.
2. Der mangler empiri om, hvad såvel forkyndere som tilhørere mener, er god forkyndelse. Projektet skal fremskaffe denne empiri.
3. Projektet skal undersøge forkyndelsens form og indhold samt samspillet imellem dem.⁴
4. Projektet skal indsamle empiri fra såvel forkyndere som tilhørere og sætte fokus på samspillet de to parter imellem.
5. Den empiri, som projektet indvinder, skal give forkyndere, tilhørere, organisationer og menigheder stof til eftertanke og efterfølgelse.
6. Der er behov for i højere grad at målrette forkyndelsen af Guds ord imod mennesker, som endnu ikke er kristne.

Formidlingsprocessen

Da forståelsen af forholdet mellem forkynder og tilhører er af afgørende betydning for dette projekt, skitseres her nogle positioner, som projektet er baseret på.

Forkynderens opgave er – under Helligåndens vejledning og inspiration – at lægge krop, sjæl og ånd til Guds ord. I de fleste tilfælde i forhold til en konkret bibel-tekst. Forkyndelsen er således både ”Åndværk” og ”håndværk”. Da forkynderen er et begrænset og faldent menneske, vil enhver forkyndelse være behæftet med fejl, mangler og skævheder. Disse skal ideelt set både erkendes og minimeres.

Tilhørerne er ikke passive receptorer, men aktive, ansvarlige medspillere i formidlingsprocessen. Tilhørerne vil aldrig høre nøjagtigt det samme, som forkynderen har sagt; men begge parter bør have det som et mål, at der bliver størst muligt sammenfald mellem det, der er sagt eller ment, og det, der er hørt eller modtaget. Samtidig skal begge parter være åbne for, at forkyndelsen fx kan skabe nyttige og opbyggelige associationer, som forkynderen ikke har planlagt, og som er tilhøreren ”ejendom”.

Der eksisterer en ligeværdig asymmetri mellem forkynderen og de personer, som interaktivt lytter til eller deltager i det forkyndende samvær. Relationen er *ligeværdig*, fordi begge parter er mennesker, der står til ansvar for Gud. Relationen er *asymmetrisk*, fordi forkynderen har – men også skal gøre sig fortjent til at have – taleretten og tiltaleretten. Vi vedgår, at der er magt i forkyndelsens rum; men netop ved at se dette i øjnene, kan vi øve os i at færdes i dette rum med maksimal etisk bevidsthed, så magten ikke misbruges, men bruges i sagens tjeneste.

Der består en udtalt kontrakt imellem forkynderen og tilhørerne, som fastlægger denne relation imellem dem, men fx også, at formålet med det forkyndende samvær er at bringe et møde i stand mellem den levende Gud og nulevende mennesker, hvilket såvel forkynder som tilhørere har medansvar for.

Undersøgelsesfeltet

Det er strengt nødvendigt for projektet at foretage afgrænsninger af det felt, der skal undersøges, og de måder, det skal gøres på. Foreløbig foretages følgende afgrænsninger:

1. Projektet tager sigte på forkyndelse for voksne, dvs. 18+.
2. Projektet skal afdække / koncentrere sig om nutidig, mundtlig forkyndelse i Danmark.
3. Projektet omfatter forkyndelsen i det bagland, som de samarbejdende organisationer repræsenterer samt præster i folkekirken, valg- og frimenigheder, som identificerer sig hermed.
4. Projektet skal ideelt set afdække, hvad der er god forkyndelse for visse *grupper af tilhørere*, fx endnu-ikke-kristne, studerende, børnefamilieforældre, midaldrende, ældre, storby-mennesker og landbefolkning.

⁴ Forkyndelsens *indhold*, der er Guds ord, har en iboende kraft til at skabe og bevare troen på og efterfølgelsen af Jesus Kristus. Denne kraft forefindes ikke på samme måde i andre former for formidling, fx den politiske tale.

Forkyndelsens *form* – tekstudvalg, fokus, eksempler, stemmeføring, disposition og talrige andre retoriske eller pædagogiske elementer – har overordentlig stor betydning for, hvilket nedslag og hvilke følger forkyndelsen får.

Forkyndelsens indhold og form er i så stærk interaktion med hinanden, at denne skelnen kun er et arbejdsredskab. I praksis hverken kan eller skal form og indhold adskilles.

Undersøgelserne

Gennem projektet skal der indsamles data, som giver grundlag for at foretage en valid og begrundet vurdering af forkyndelsen i ovennævnte felt. Følgende undersøgelser planlægges:

1. Der indsamles minimum 100 repræsentative manuskripter til mundtlige prædikener, som analyseres for indholdsmæssige temaer, så der kan gives en oversigt over, hvilket indhold prædikenerne for tiden har – og ikke har – i ovennævnte miljøer.
2. Der gennemføres en spørgeskemaundersøgelse med svar fra minimum 65 forkyndere vedr. forkyndelsens indhold, form og samspil med tilhørerne.
3. Der gennemføres en spørgeskemaundersøgelse med svar fra minimum 1.000 tilhørere vedr. forkyndelsens indhold, form og samspil med forkynderen.
4. Ti repræsentative forkynderes prædikener/taler gøres til genstand for kvalitativ analyse – på fire måder:
 - a. De ti prædikener/taler optages på video og analyseres mhp. indhold og form.
 - b. Der gennemføres en kvalitativ undersøgelse i form af semistrukturerede interviews med disse ti forkyndere.
 - c. Der gennemføres en kvalitativ undersøgelse i form af fem fokusgruppe-interviews med hver tre-fire tilhørere til de fem første af disse prædikener/taler.
 - d. Der gennemføres en kvalitative undersøgelse i form af 5x2 enkelt-interviews med tilhørere til de fem sidste af disse prædikener/taler.

På grundlag af disse analyser og undersøgelser foretages delkonklusioner og en slutkonklusion med anbefalinger til konkrete initiativer til fremme af god forkyndelse.

Aktiviteter

Den empiriske undersøgelses-rapport bliver projektets umiddelbart mest synlige resultat. Men for, at de formål med projektet, som er anført på side 1 i dette dokument, skal virkeliggøres, er det afgørende, at undersøgelsen formidles og perspektiveres gennem:

- Artikler og bøger.
- Mundtlig formidling i organisationer og menigheder, blandt forkyndere, ledere og tilhørere.
- Ideer til, hvordan forkyndere, menighedsledere, programlæggere osv. kan forbedre forkyndelsen der, hvor de har ansvar for den.
- Udskrivelse af prisopgave for specialestuderende.
- Kursus eller konference for forkyndere.
- Etablering af netværksgrupper og supervisionsordninger.
- En hjemmeside med resurser.

Ledelse

Følgende 11 organisationer har indgået økonomisk forpligtende samarbejde om projektet: Dansk Bibel-Institut, Den danske Israelsmission, Evangelisk Luthersk Mission, Evangelisk Luthersk Netværk, Indre Mission, Kristeligt Forbund for Studerende, Kristent Pædagogisk Institut (KPI), Luthersk Mission, Luthersk Missions Børn og Unge, Menighedsfakultetet samt Ordet og Israel.

Hver organisation vælger en repræsentant til styregruppen, som under KPIs formandskab leder projektet. Et forretningsudvalg bestående af fire personer valgt af styregruppens midte varetager under KPIs formandskab den daglige ledelse af projektet.

Økonomi

Projektets økonomi er fastlagt i budgettet, som løbende revideres. Projektets regnskab føres af KPI.